

SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA YER ALAN GENEL AĞ HABERLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

TEACHERS' VIEWS ON INTERNET NEWS IN SOCIAL STUDIES TEXTBOOKS

Süleyman ASLAN¹ - Zafer ÇAKMAK²

Öz

Sosyal Bilgiler dersi konularının aktarımı esnasında genel ağ haberlerinin kullanımının önemli bir amacı da güncel bilgiler yoluyla ders içeriğini somutlaştırmaya yardımcı olmaktır. Genel ağ haberlerinin ders kitaplarında kullanılması ders içeriğini ve müfredatını zenginleştirerek güncel olaylarla bağdaştırıp tamamlamakta, Sosyal Bilgiler ders kitaplarının kapsamında mevcut olan kavram ve genellemeleri öğrencilerin öğrenebileceği canlı ve güncel materyaller haline getirmektedir. Bu çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerinin kapsama, yeterliliğe ve yararlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesidir. Öğretmenlerin görüşlerini elde etmek için nitel araştırma yaklaşımı kullanılmış ve veriler araştırmacılar tarafından oluşturulmuş beş sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırma, Diyarbakır ilinde çalışan 20 Sosyal Bilgiler öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Veri analiz tekniği olarak betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ders kitaplarında kullanılan genel ağ haberlerinin dersin içeriği ile uyumlu, etkileyici ve yararlı oldukları konusunda görüş bildirmişlerdir. Ayrıca, genel ağ haberlerinin akademik başarıyı artırıcı ve kazanımları destekleyici yönü vurgulanmıştır. Bununla birlikte, genel ağ haberlerinin daha fazla kullanılması gerektiği belirtilmiş olup kullanılan genel ağ haberlerinin yurt içi olduğu kadar yurt dışı haberlerle desteklenmesi görüşü ön plana çıkmıştır. Ayrıca, öğretmenler ders kitaplarına konulan genel ağ haberlerinin güncel olması ve görsellerle desteklenmesi konusunda görüşlerini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Genel Ağ Haberleri, Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilgiler Ders Kitapları, Güncellik

Abstract

One of the important purposes of using general network news while teaching social studies courses is to help concretize the course content through up-to-date information. The use of web news in textbooks enriches the course content and curriculum, harmonizes it with current events, and turns the concepts and generalizations within the scope of Social Studies textbooks into live and up-to-date materials that students can learn. This study evaluates teachers' opinions about the coverage, proficiency, and benefits of general network news in social studies textbooks. A qualitative research approach was used to determine the teachers' views, and the data were collected through a semi-structured interview form consisting of five questions created by the researchers. The research was carried out with 20 Social Studies teachers working in Diyarbakır. A descriptive analysis technique was used in the analysis of the data. As a result of the research, social studies teachers stated that the general network news used in the textbooks is compatible with the content of the course, impressive and valuable. In addition, the aspect of general network news that increases academic success and supports achievements is emphasized. However, it was stated that general network news should be used more, and the opinion that general network news should be supported by domestic and foreign news was emphasized. In addition, teachers expressed their views about the general network news included in the textbooks being up-to-date and supported by visuals.

Keywords: Network News, Social Studies, Social Studies Textbooks, up-to-date information

¹ Dr., Diyarbakır Kayapınar Bilim ve Sanat Merkezi, suleymanaslan1071@gmail.com,
Orcid: 0000-0002-7487-1920

² Prof. Dr., Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, zcakmak@firat.edu.tr
Orcid: 0000-0002-0612-814X

GİRİŞ

Farklı internet haber kaynaklarında farklı tarzlarda tanımlanan “genel ağ haberi” kavramı; insanlık, birey ve toplum üzerinde etkili olan ve bu etki, kişiye göre farklılık gösteren yeni olayların internet haberi olarak hızla insanlar arasında yayılması şeklinde tasvir edilebilir (Taşkın ve Memişoğlu, 2019). Yazılı veya görsel medya (gazete, internet, dergi, televizyon vb.) ile insanlara yansıtılan aktüel olaylar, aktüel olay olarak kabul görebilmesi için geçerli ve güncel olmalıdır. İnternet yoluyla insanlara ulaşan ve devamlılık arz eden haberler genel ağ haberleri olarak adlandırılır (Gedik, 2010). Medya yoluyla topluma yansıtılan “güncel olayların” ders kitaplarında kullanılması ile öğrenciye içinde bulunduğu toplumda meydana gelen olaylar ve değişiklikler arasında ilişki kurma imkânı tanınır. Yaşadığı topluma karşı hassas insanlar yetiştirmek isteyen ideal bir Sosyal Bilgiler eğitiminin genel ağ haberlerini de içinde bulundurması gerekmektedir (Gündoğan Bayır, 2016). Ayrıca aktüel olayların eğitim ve öğretime entegre edilmiş olması, özellikle de geçmiş ve güncel ile ilgili olan Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin güncel problemleri içselleştirerek tepki vermelerine imkân tanır.

Genel ağ haberlerinin ders kitaplarında ünitelerde yer alan kazanımlarla ilişkili olarak verilmesine ilişkin literatürün önemli bir kısmı, kazanımlarla ilişkilendirilerek ders kitaplarında yer alan genel ağ haberleri konularının somutlaştırılmasına yönelik teorik tavsiyelerden meydana gelmektedir (Journell, 2010, 111). Bu konuyla ilgili yurdumuzda yapılmış araştırmalardan ilki (Kadioğlu, 1996), ders kitaplarında kimyasal kavramların öğretimi ile alakalı aktüel olay benzetmelerinin olması gerektiği kadar yer almadığı ve kitapta bulunan örneklerin de kazanımlar ile dersin somutlaştırılması noktasında zayıf kaldığı yönündeki araştırmasıdır. Aktüel olayların Sosyal Bilgiler ders kitaplarındaki yeri ve önemi ile ilgili araştırmaların (Haas ve Laughlin, 2000; Wilson ve diğerleri, 1999) yanı sıra, güncel olayların Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer almasının öğrencilerin konuları kavramaları ve akademik başarıları üzerine etkilerinin incelendiği çalışmalar da görülmektedir (Anderman ve Johnston, 1994). Üstelik aktüel haberlerin Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alması ile alakalı öğretmen ve öğrenenlerin yorum ve tavsiyelerinden oluşan birçok çalışma bulunmaktadır. Yapılmış olan bu araştırmalar sonucunda aktüel olaylardan yararlanılarak güçlendirilen Sosyal Bilgiler dahil birçok dersin kazanımlarının gerçekleşmesinde olumlu gelişmeler olduğu görülmektedir. Bu olumlu gelişmelerin öğrencilerde, derse karşı olan ilgi ve tutumların olumlu yönde değiştiğini ve derslerin ilgi çekici olarak işlenmesinde önemli rolü bulunduğunu (Bekret, 2019; Deveci ve Arın, 2008), genel ağ haberlerinin ders kitaplarında kullanılmasının akademik başarıyı artırarak kalıcı öğrenmenin önünü açtığı (Akengin ve İbrahimoglu, 2010; Batti, 2016; Gündoğan Bayır, 2010a; Deveci ve Arın, 2008; Deveci, 2007; Ünlüer, 2008; Zemin, 2013), sorgulayıcı düşünmeyi (Gündoğan Bayır, 2010b) yansıtıcı düşünme ve karar verme becerilerini geliştirdiği (Akdaş, 2013), bunların yanı sıra toplumsal sorunlara farkındalık yeteneği kazandırma noktasında olumlu etkileri tespit edilmiştir. (Dinç ve Acun, 2017; Eryılmaz, 2015; Eryılmaz ve Köse, 2017; Kabapınar ve Baysal, 2004). Taşkın ve Memişoğlu (2019)’ nun yapmış olduğu çalışmalar neticesinde, genel ağ haberlerinin konular ve kazanımlarla ilişkili olarak öğretimde kullanılmasının önemli olduğu belirtilmiş olmasına rağmen, öğrenme gruplarına göre aktüel konu dağılımının birbirine eş olmadığı ifade edilmiş ve öğrencilerin aktüel olaylara hassasiyet göstermesi maksadı ile ders kitaplarında daha çok aktüel olay kullanılması gerektiği öne sürülmüştür. Bazı araştırmalarda ise; Sosyal Bilgiler kitaplarında genel ağ haberlerinin yer almasının önemli olduğu ama sayı olarak yetersiz olduğu (Akdağ vd., 2014; Gedik, 2010; Memişoğlu ve Güçin, 2017) ve kazanımlara göre genel ağ haberi miktarının ve dağılımının eşit sayıda olmadığından bahsedilmiştir (Taşkın ve Memişoğlu, 2019). Akhan ve Akkan (2020), eğitici eğitimi esnasında üniversitelerin eğitim fakülteleri bünyesinde yer alan Sosyal Bilgiler

öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adaylarının aktüel olayları değerlendirebilmeleri için güncel olayları değerlendiren bir ders almaları gerektiğini veya mevcut derslerinde güncel olaylar için tekrar tekrar değerlendirme yapmalarının sağlanması önerilmektedir.

Sosyal Bilgiler dersi güncel olaylarla iç içe bir ders olması itibariyle dersin konularını genel ağ haberleri ile ilişkilendirerek kitap içinde yer verilmesi, öğretmenlerin güncel olaylardan farklı örneklerle öğrencilerin dersi somutlaştırmasına dolayısıyla toplumsal olaylara karşı duyarlı ve sorumlu olarak yetişmesine katkı sağlar. Genel ağ haberleri, 5.,6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler ders materyallerinde okutulan müfredatı destekleyici güncel olayların konuyla ilişkili olarak sunulmasıyla bilginin pekiştirilip özümsemesine yardımcı olur.

Sosyal Bilgiler ders kitaplarında bulunan genel ağ haberleri öğrencilerin okumaları, eleştirel düşünme becerileri ve problem çözme yeteneklerinin gelişimine ve ayrıca değer kavramlarını edinmelerine yardımcı olur (Street, 2002). Bu araştırma genel ağ haberlerinin sosyal bilgiler ders kitaplarında kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşlerini değerlendirerek literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca Sosyal Bilgiler ders kitaplarının yanı sıra birçok dersin müfredatında güncel genel ağ haberlerine yer verilmesinin önemini belirtmektedir.

Sosyal Bilgiler ders kitapları incelendiğinde ünitelerin konularına göre genel ağ haberleri dağılımı aşağıdaki şekildedir:

Tablo 1. 5.sınıf Sosyal Bilgiler Kitabı

Sınıf	Ünite	Konu	Genel ağ haberi sayısı
5.	7	30	67

1410

5.sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabı incelendiğinde, 67 genel ağ haberine yer verilmiş olup bazı ünitelerin konuları ile ilişkili birden çok genel ağ haberinin verildiği tespit edilmiştir. Bu yönüyle, 5. sınıf ders kitabı genel ağ haberleri bakımından oldukça zengin içeriğe sahip ders kitabıdır.

Tablo 2. 6.sınıf Sosyal Bilgiler Kitabı

Sınıf	Ünite	Konu	Genel ağ haberi sayısı
6.	7	28	68

Sosyal Bilgiler 6.sınıf ders kitabı ayrıntılı olarak irdelendiğinde, 68 genel ağ haberine yer verildiği ve bu haberlerin konu ile uyumlu bilgilerin bulunduğu saptanmıştır.

Tablo 3. 7.sınıf Sosyal Bilgiler Kitabı

Sınıf	Ünite	Konu	Genel ağ haberi sayısı
7.	7	27	66

Sosyal Bilgiler 7. sınıf ders kitabı incelendiğinde, ünitelerin kazanımları ile ilişkili 66 genel ağ haberlerine yer verildiği görülmüştür.

Sosyal Bilgilerin ders materyallerinde genel ağ haberlerine yer verilmesi ünite kazanımlarına daha hızlı ulaşılmasını sağlar. Kazanımlar ile uyumlu güncel örnek haberi inceleyen öğrenciler toplumsal olaylarda daha hassas, sorumluluk sahibi, içinde bulunduğu çevreyi daha iyi tanıyan birey olarak yetiştirilmiş olur.

Dersleri günlük yaşamdan örneklerle güncel bir hale getirmek için öğretim programına dahil edilen genel ağ haberleri, bireylerin ders konusu ile ilişkili örnek olayları okuyarak öğrenmenin sadece bilişsel boyutun ilk basamaklarında kalmayıp değerlendirme ve araştırma basamaklarını çıkmasını sağlar (Gedik, 2008).

Sosyal Bilgiler dersi kitaplarında genel ağ haberlerinin kullanımı, ünitelerde yer alan konuların genel ağ haberlerindeki güncel olaylarla ilişkilendirilip uyumlu bir şekilde hazırlanması öğrencilerin akademik başarılarının artmasının yanı sıra, toplumsal olaylara duyarlılığını da geliştiren bir öneme sahiptir (Yaşar ve Gültekin, 2009).

Genel ağ haberleri, gazete haberlerinin dijital bir ortamda ‘kültür, politika, ekonomi ve birçok konuda bilgi ve haber gayeli yorumlu ve yorumsuz bir şekilde sürekli olarak ya da belli bir zaman aralıklarıyla çıkan yayın’ olarak tasvir edilmiştir (TDK, 2014).

Aktüel olayların öğrencilerin okuldaki bilgiler ile gerçek yaşamları arasında ilişki kurmalarını, ders kazanımları ile elde ettikleri bilgileri gerçek hayattaki problemlerin çözüm yollarını ve yaşadıkları yerleşim yeri ve dünyanın değişik yerlerinde meydana gelen gelişmeleri takip etmelerini sağlar (Erden, 2007).

Sosyal Bilgiler ders kitaplarında var olan genel ağ haberlerinin güncel olaylar ile ilişkili örnek olaylara emsal oluşturması öğrencinin öğrenmelerini olumlu yönde etkilediği gibi olaylar arasında bağlantı kurma yönlerini de geliştirir.

Güncel olayların ders kitaplarında yer almasının yararlarını şu şekilde açıklamak mümkündür (Kaltsounis,1987).

Aktüel olaylar;

- Öğrenme ortamlarının öğrenci açısından çekici olmasını sağlar.
- Konunun örneklendirmesi sağlanarak öğrencinin öğrenmesi kolaylaşır.
- Topluma entegre olmanın yanı sıra vatandaşlık bilincinin gelişimine katkı sağlar.
- Sosyal aktivitelere katılma olanağı oluşturur.
- Konuları somutlaştırır.
- Güncel materyaller içeren çalışma kaynakları oluşturur.
- Öğrencinin farklı olaylar karşısında karar verme, sorgulama ve araştırma becerilerinin geliştirilmesini sağlar.
- Öğrencilerin çevre duyarlılığını arttırarak toplumsal olaylara karşı bilinçlenmesini sağlar.

Ayrıca ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerinin güncel olaylardan oluşması, öğrencilerin okul içi ve okul dışı öğrenmelerine katkıda bulunarak olaylar arasında bağ kurabilme işlevi görür. Akademik başarılarının yanı sıra; sorgulamayı öğrenen birey, Sosyal Bilgiler konularını değerlendirmekle kalmayıp konuların gerçek hayat ile ilgili bağlantılı olduğu gerçeğinden hareketle karşılaşılabileceği başka sorunlara karşı da çözümler geliştirebilir (Michaels ve Garcia, 1996).

Formal eğitim, sadece ders müfredatı ile değil, ders ile ilişkili birçok materyali sınıf içi öğrenme sürecine dahil edilmesi ile desteklenmelidir. Böylelikle öğrencilerin yazma,

konuşma, bilgiye ulaşma, iletişim becerileri edinmeleri ve insan ilişkilerini geliştirmelerini sağlamış ve aynı zamanda; insani ve milli duyguların geliştirilmesi için de katkıda bulunmuş olur.

Öğrencilerin etkin bir vatandaş olmalarının dışında, toplumda başarılı bir fert olarak yetişmelerini sağlamak için sosyal konulara duyarlı olmaları sağlanmalıdır.

Öğretmenler; öğrencilerin bilişsel yönlerinin gelişiminin yanında, demokratik düşünebilme, sorun çözebilme, karar verme gibi sosyal bilgiler eğitiminin hedeflerine uygun davranış geliştirmeleri için ders içeriği ile uyumlu, güncel olaylara örnekler vermeleri ve ders ile bağdaştırmaları önemlidir (Demirtaş ve Barth, 1997).

Sosyal Bilgiler kitaplarında yer alan genel ağ haberleri Demirtaş ve Barth' ın belirttiği gibi demokratik düşünebilme, sorun çözebilme, karar verme gibi davranışları geliştirmek için önemli birer kaynaktır. Ayrıca genel ağ haberleri, öğrencilerin güncel olaylara karşı merakını artırarak hayatta karşılaşılabilecekleri sorunlara pratik çözümler bulmalarını sağlayan önemli bir içeriği oluşturmaktadır.

Sosyal Bilgiler kitaplarında yer alan genel ağ haberleri sayesinde öğrenciler, toplumu ilgilendiren konu ve sorunlarla karşı karşıya gelir. Genel ağ haberlerinde rastladıkları konularla ilişki kuran öğrencilerin genel ağ haberlerini çevrimiçi ortamlarda da takip etmelerini; araştıran sorgulayan bireyler olarak yetişmelerini sağlar.

Güncel olayların genel ağ haberleri vasıtasıyla, Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer almasına ilişkin literatürün büyük bir kısmı güncel olayların ve gazete haberlerinin sınıf ortamında ele alınış biçimine dair kuramsal tavsiyelerden meydana gelmektedir (Journell, 2010, III).

Ülkemizde bu konu ile ilgili yapılmış çalışmaların başında gelen Kadioğlu (1996), ders kitaplarında kimyasal görüşlerin öğretilmesi ile alakalı aktüel olay benzetmelerine yeterince yer verilmediği, var olan örneklerin ise kalite açısından eksik kaldığını tespit ettiği çalışmasında ders kitaplarının güncel konular ile desteklenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Genel ağ haberleri gibi güncel olay bağlantılı haberlerin Sosyal Bilgiler öğretiminde yeri ve varlığı gibi araştırmaların (Wilson ve diğerleri, 1999) ile başlamış olup Sosyal Bilgilerde gazete haberlerinin örnek gösterilmesi ve konu bağlantılı olarak olayları somutlaştırmasının öğrencilerin araştırma, değerlendirme ve karar verme süreçlerine yardımcı olduğunu ileri süren araştırmalar yapmışlardır (Anderman ve Johnston, 1994). Ayrıca güncel haberlerin Sosyal Bilgiler materyallerinde kullanımı ile eğitici ve öğrenci görüşlerinden oluşan çalışmalar da mevcuttur.

Yapılan bu çalışmalar neticesinde güncel olayların ve genel ağ haberlerinin Sosyal Bilgiler ders kitaplarında kullanılması ile öğrencilerde derse olan ilgi ve tutumunun pozitif olarak değişmesi ve derslerin daha eğlenceli işlenmesine olanak sağladığı (Bekret, 2019; Deveci ve Arın, 2008); Kaltsounis, 1987; Michaelis ve Garcia, 1996; Smith, 1963) akademik başarıyı arttırdığı ve kalıcı öğrenmeyi desteklediği (Akengin ve İbrahimoglu, 2010; Batti, 2016; Gündoğan Bayır, 2010' a; Deveci ve Arın, 2008; Deveci, 2007; Ünlüer, 2008; Zemin, 2013) değerlendirme, analiz etme ve eleştirel düşünme bakımından olumlu kazanımlar elde edildiğini (Gündoğan, Bayır, 2010) ve karar verme becerilerinin geliştirdiği saptanmıştır.

Bu çalışmaların ışığında mevcut çalışmada Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmış, bu görüşler doğrultusunda genel ağ haberlerinin Sosyal Bilgiler dersine katkıları ve verimliliği incelenmeye çalışılmıştır. Mevcut araştırmanın Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerinin yeterliliğine, eğitimsel

yararına, ders kazanımlarıyla uyumuna ve akademik başarıya etkilerine ilişkin durumların tespit edilmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada Diyarbakır ilinde görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler kitaplarında bulunan genel ağ olaylarına ilişkin görüşlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik katılımcılara aşağıdaki sorular yöneltilmiştir.

1.Sosyal Bilgiler kitaplarında bulunan genel ağ haberlerini kapsamına ve yeterliliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

2.Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan genel ağ haberlerinin eğitimsel yararlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?

3.Sosyal Bilgiler kitaplarında bulunan genel ağ olaylarının ders içeriği ve dersin kazanımlarıyla uyumu hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

4.Genel ağ haberlerinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisine yönelik görüşleriniz nelerdir?

5.Sosyal Bilgiler derslerinde genel haberlerine yönelik eleştirileriniz nelerdir?

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılarak durum çalışması modeli uygulanmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılan öğretmenlere yöneltilen sorular yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerine ilişkin görüşlerinin toplanması durum çalışması modeline uygundur. Durum çalışması, sınırlı bir sistemin nasıl işlediği ve çalıştığı hakkında sistematik bilgi toplamak için çoklu veri toplama kullanılarak o sistemin derinlemesine incelenmesini içeren metodolojik bir yaklaşımdır (Chmiliar, 2010). Araştırmada ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışması olan ölçüt örneklemede; araştırmacı tarafından oluşturulan ölçüt ya da önceden hazırlanmış ölçütler kullanılabilir (Marshall & Rossman, 2014). Araştırma ölçüt örnekleme yoluyla araştırmaya katılan öğretmenlerin çalıştıkları okullar, mezun oldukları lisans programları, öğretmenlik kıdem yılları gibi ölçütlere göre bir takım bilgiler toplanmıştır. Bu sayede öğretmenlerin deneyimleri mezun oldukları yükseköğretim programları gibi ölçütler ışığında verdikleri cevapların niteliğini belirtilmiştir.

Nitel araştırma yöntemi, birçok sosyal bilim araştırması için uygun bir seçenektir çünkü sosyal olguları derinlemesine anlamaya ve açıklamaya izin verir, araştırmada kullanılan durum çalışması yöntemi ile Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerine ilişkin yöneltilen sorulara verilen cevapların derinlemesine yorumlanması amaçlanmıştır, öğretmenlerin kişisel görüşlerine dayanarak oluşturulan kuramsal çerçeve ve süreçlerin bu doğrultuda belirginleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Yarı yapılandırılmış görüşmeler, katılımcılara belirli soruları cevaplamaları için rehberlik eden ancak aynı zamanda; onların düşüncelerini açıklamalarına da izin veren bir görüşme yöntemidir. Bu yöntem, araştırmacılara veri toplama sürecinde hem belirli konulara odaklanmayı sağlar, hem de katılımcıların düşüncelerini daha derinlemesine anlamalarına ve açıklamalarına izin verir.

Sonuç olarak, nitel araştırma yöntemi, fenomenoloji modeli ve durum çalışması modeli gibi uygun stratejilerle birleştirilerek, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ders kitaplarında yer alan haberlerle ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi için uygun bir yöntem seçilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler ise; veri toplama sürecinde araştırmacılara rehberlik ederken, katılımcıların düşüncelerinin daha derinlemesine anlaşılmasını sağlar.

Kuram oluşturmayı esas alan nitel araştırma yöntemi, sosyal olguları içinde yer aldıkları çevre içerisinde araştıran ve anlamı öne çıkaran bir yaklaşımdır. Bu çalışmanın nitel araştırmalara katkısı araştırılarak konu, ilgili kişiler açısından değerlendirebilmeyi ve bu açıdan oluşturulan kurumsal çerçeveyi ve süreçleri ortaya koyabilmeyi amaçlar. Durum çalışması modelinde, 'niçin' ve 'nasıl' temelli sorular sayesinde araştırmacılar bir olayı veya olguyu derinlemesine araştırma yapabileme imkânı bulmuşlardır (Yıldırım& Şimşek, 2005).

Bu sebeplerle, çalışmada Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ders kitaplarında yer alan haberleriyle ilgili görüşlerini değerlendirmek amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanımı uygun görülmüştür.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılı ikinci döneminde Diyarbakır ilindeki ortaokullarda görev yapan 20 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Bu araştırma amaçlı örnekleme yöntemi içinde yer alan ölçüt örnekleme göre belirlenmiştir. 'Ölçüt örneklemede bir araştırma gözlem birimlerini belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnel ya da öznel olarak oluşturulabilir. Bu durumda örnekler için belirlenen ölçütü karşılayan birimler örnekleme alınır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010, s.91). Araştırmacılar etik kuruldan aldıkları izin ile çalışmanın yapıldığı Diyarbakır İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinleri almışlardır. Araştırma doğrultusunda öğretmenlerin çalıştığı okullar, mezun oldukları lisans programları, öğretmenlik kıdem yılları ölçüt olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin tamamı çalışmaya gönüllü katılmıştır.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri 1

	F	%	
Cinsiyet	Kadın	8	40
	Erkek	12	60
Kıdem	0-5 yıl	3	15
	6-10 yıl	6	30
	11-15 yıl	6	30
	16-20 yıl	5	25

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri 2

Çalıştığı Okullar	Yıl
Tevfik Fikret Orta Okulu	2
Kayapınar Bilem	1
Ziya Gökalp Orta Okulu	1
Şair Sırrı Hanım Orta Okulu	2
Sabri Güzel Orta Okulu	2
Sabri Kün Orta Okulu	2
Mevlana Orta Okulu	1
Mustafa Kemal Orta Okulu	2
Gazi Orta Okulu	2
Alparslan Orta Okulu	2
Akşemsettin Orta Okulu	2
Bağlar Bilem	1

Tablo 4 ve 5'e göre araştırmaya katılan 20 öğretmenin 8'i kadın, 12'si erkektir. Öğretmenlerin 3'ü 0- 5 yıl, 6'sı 6-10 yıl, 6'sı 11-15 yıl, 5'i ise 16- 20 yıl arasında görev süresi ve kıdeme sahip öğretmenlerdir. Öğretmenlerin tamamı Diyarbakır merkez okullarda çalışan ve Sosyal Bilgiler öğretmenliği mezunu öğretmenlerden oluşmuştur.

Verilerin Toplanması

Çalışmada nitel verilerin elde edilmesinde, bir nitel araştırma yöntemi olan 'Yarı yapılandırılmış görüşme formu' kullanılmıştır. Görüşme formu yöntemi, birbirine benzeyen konulara yönelmek amacıyla farklı kişilerden aynı türde bilgiler alması için hazırlanır. Görüşme, bakış açılarını, deneyimlerini, düşünce ve algılarını ortaya koymada kullanılan değerli bir yöntemdir (Yıldırım & Şimşek, 2005).

Çalışma için hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu gönüllülük ve şahsi bilgiler formu ve konu ile ilgili soruların yer aldığı iki bölümden oluşmaktadır.

Katılımcıların gönüllülüğü çalışmanın güvenilirliği ve geçerliliğini etkilemesinden dolayı; bu konu üzerinde önemle durulmuş ve araştırma gönüllülük esasına dayalı olarak yapılmıştır.

Görüşme formunun uzman görüşlerinden faydalanılarak kontrol edilmesi, araştırma güvenilirliğini sağlayan önemli bir ölçüt olarak kabul edilebilir. Bu amaçla hazırlanan soruların güvenilirlik ve geçerliklerinin ölçümü için iki ölçme değerlendirme uzmanından görüş alınmıştır.

Araştırmada kullanılan sorular ilgili literatür doğrultusunda hazırlanmıştır. Bu soruları incelemek için çalışma grubu dışında yer alan 10 Sosyal Bilgiler öğretmenine çalışma soruları gösterilmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüş ve önerilerinden sonra düzenlenen 5 soru, iki sosyal bilgiler uzmanına (bir profesör, bir doçent) sunulmuştur.

Alan uzmanlarının görüş ve önerilerinin alınmasından sonra 5 maddelik görüşme sorularına son hali verilmiştir. Soruların öğretmenlerin anlayabileceği belirginlikte olmasına dikkat edilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular; Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan genel ağ haberlerinin kapsamı ve yeterliliği, eğitimsel yararı, ders içeriği, dersin kazanımlarıyla uyumu, öğrencinin akademik başarılarına etkisi ve öğretmenlerin genel ağ haberlerini yönelik eleştirilerinden oluşan 5 sorudan oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen veriler, içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Bu teknikte elde edilen veri araştırma sorularının ortaya koyduğu görüşe uygun olarak sistematikleştirilebildiği gibi gözlem ve görüşme aşamalarında kullanılmış sorular ya da kapsam göz önüne bulundurulurken sunulabilmektedir. Bu şekilde hazırlanan analizlerde gaye, ulaşılan bulgular düzenlenmiş, analiz edilip yorumlanan bilgiler okuyuculara aktarılmıştır (Yıldırım& Şimşek, 2005).

Elde edilmiş datalar öncelikle net ve açıkça yorumlanmıştır. Verilerin neden ve sonuç ilişkileri analiz edilerek bir takım sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca veriler içerik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir.

Araştırmada Sosyal Bilgiler öğretmenleriyle yapılan görüşme formundan elde edilen bilgi ve veriler temalar halinde tabloya dönüştürülmüştür. Kodlamalarda görüşlerini belirten öğretmenler Ö.1, Ö.2 biçiminde ifadelerle belirtilmiştir.

Görüşme formlarındaki haberler gözden geçirilerek her bir soru için farklı temalar tayin edilmiştir. Kodlamaların, temaların geçerlilik, güvenilirlik ve gerçekliğini kontrol etmek amacıyla iki Sosyal Bilgiler alanında uzmandan ve nitel ölçme ve değerlendirme alanında uzmandan fikir alınarak verilerin analizi yapılmıştır.

Verilerin hangi temalar altında organize edilip sunulacağı görüşme formundan elde edilen bilgilerin belirlenerek kavramsal çerçeveye uygun olarak hazırlanması ile belirlenmiştir.

Hazırlanan tematik çerçeveye göre işlenen veriler sistematik bir şekilde tanımlanarak yorumlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda elde edilen görüşler, detaylıca betimlenerek araştırmanın bulgular kısmında katılanların ifade ettiklerinden örneklerle sunulmuştur.

Bunların yanı sıra; güvenilirliğini arttırmak amacıyla bir diğer araştırmacı verileri farklı bir zamanda tekrar kodlamıştır.

Araştırmacıların iki kodlama arasındaki uzlaşma ve görüş birliği/ görüş birliği ve görüş ayrılığı formülü kullanılmış ve sonuç %90 bulunmuştur. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin açık uçlu sorulara verdikleri cevapların analizleri ve yorumlamaları sürecinde belirttikleri görüşler aynen yazılmıştır. Bulguların tamamı araştırmanın tutarlılığını sağlamak amacıyla; yorum ve genelleme yapılmadan doğrudan belirtilmiştir.

Nitel çalışmalarda güvenilirliği sağlamaya yönelik işlemlerden biri de araştırmanın yapıldığı konunun ve temaların ayrıntılı bir şekilde betimlenmesine dayanır. Bu betimlemeler okuyuculara inandırıcılığı ve araştırmanın güvenilirliğini anlamlandırma imkânı verirken aynı zamanda bulguların benzer durumlarda nasıl kullanılabileceği konusunda karar vermesi açısından fikir verici boyutta olur (Cresswell ve Miller, 2000).

Nitel çalışmaların raporlaştırılmasında inandırıcılığını yükseltmek amacıyla katılımcıların özellikleri ile alakalı bilgiler verilerle uzman görüşleri doğrultusunda düzenlemelerde bulunulmuştur. Bunun yanı sıra inandırıcılığı yükseltmek için yapılan diğer bir teknik ise, verilerin analizini katılımcılarla paylaşma ve ulaşılan sonuçların katılımcılar tarafından teyit edilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu çalışmada elde edilen veriler ve

analizler ile birlikte araştırma sonuçları araştırmaya katılan iki sosyal bilgiler öğretmenine teyit edilmiştir.

Bulgular

‘‘Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerini kapsamı ve yeterliliğine ilişkin öğretmen görüşleri’’ bu kısımda açıklanmaya çalışılmıştır.

Tablo 6. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan genel haberlerin kapsamı ve yeterli hakkındaki görüşlerinin frekans ve yüzde değerleri

	F	%
İçerik ve kapsam bakımından yeterlilik	6	30
İçerik yeterliliği	4	20
Etkinliklerin yeterliliği	4	20
Bilgi içeriğinin yeterliliği	2	10
İçeriğin öğrenci düzeyine uygunluğu	2	10
Örneklerin yeterliliği	2	10
Toplam	20	100

Tablo 6’da Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ders kitaplarında yer alan genel ağ haberinin kapsamı ve yeterliliğine ilişkin görüşleri yer almaktadır. Görüşler incelendiğinde en çok içerik ve kapsam yönüyle müfredata uygun olduğu yönünde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. İçeriğin ve etkinliklerin yeteri düzeyde olduğu belirtilmiştir

Öğretmenlerin öne çıkan görüşleri sırasıyla şunlardır:

‘Genel ağ haberlerinin konularla ilişki düzeyleri yüksektir, güncel haberlere yer verilme sıklığı uygundur., kazanımlarla ilişkili genel haberleri öğrenci düzeyine uygun olmasından dolayı dersler başarılı bir şekilde işlenmektedir, etkinlikler çeşitli ve sadedir.’ şeklindedir. Bu soru başlığı altında öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şöyledir;

Ö1: ‘Genel ağ haberleri içerikle uyumludur, konularla ilişki düzeyi yüksektir.’

Ö2: ‘Sosyal Bilgiler ders kitaplarında bulunan genel ağ haberleri kapsam bakımından müfredata uygundur. İçerikle ilişkili haberlere yer verilmiş.’

Ö3: ‘Konuyu kavramaları açısından yeterli verimlilik sağlıyor. Kullanılan ifadeler öğrencilerin seviyesine uygundur.’

Ö4: ‘Kapsamı genişletilebilir, genel ağ haberlerine daha fazla yer verilebilir.’

Ö5: ‘Genel olarak kapsam ve yeterlilik açısından uygun olduğunu düşünüyorum ’

Ö6: ‘Kitaplarda yer alan genel ağ haberlerinin kapsamlı, dikkat çekici olduğunu düşünüyorum.’

‘Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerinin eğitsel yararına ilişkin görüşleri’ bu kısımda açıklanmaya çalışılmıştır.

Tablo 7. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan genel ağ haberler eğitimsel yararlarına ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzde değerleri

	f	%
İçerik ve kapsam bakımından yeterlilik	6	30
İçerik yeterliliği	4	20
Etkinliklerin yeterliliği	4	20
Bilgi içeriğinin yeterliliği	2	10
İçeriğin öğrenci düzeyine uygunluğu	2	10
Örneklerin yeterliliği	2	10
Toplam	20	100

Tablo 7’de Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerinin eğitimsel yararına yönelik görüşleri incelendiğinde, olumlu ve faydalı yönleri üzerinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Öğretmenlerin öne çıkan görüşleri sırasıyla, ders kitaplarında genel ağ haberlerine yer verilmesinin konuları somutlaştırdığı, bilgilerin daha kalıcı hale getirildiği, konuların ilgi çekici olduğunu, ders başarısını arttırdığını, öğrencilerin olayları basitten karmaşığa doğru ele almasını kolaylaştırdığını ve değerlendirme yapabilmek gibi üst düzey bilişsel kazanımların sağlanması yönüyle faydalı olduğu şeklindedir.

Ö13: ‘Etkileyici ve yararlı paylaşımlar yapılmıştır. Bilgi düzeyini artırıcı şekildedir.’

Ö16: ‘Olayların somutlaştırılmasında ve öğrencilere faydalı bakış açısı kazandırmada etkilidir.’

Ö17: ‘Bireysel olarak öğrencileri düşündürmeye, eleştirmeye ve değerlendirme yapmaya teşvik ediyor.’

Ö18: ‘Konuların ilgi çekici ve bilgilerin kalıcı hale gelmesini sağlıyor.’

Ö19: ‘Öğrencilerin olayları basitten karmaşığa doğru ele almalarını sağlıyor, genelleme yapmalarına imkân tanıyor.

Ö20: ‘Konuları daha ilgi çekici kılıyor, bilgilerin kalıcılığını artırarak ders başarısını yükseltiyor.’

Görüldüğü üzere öğretmen görüşlerinin tamamı genel ağ haberlerinin eğitimsel yararına yönelik olumlu görüşlerini ön plana çıkarmıştır.

Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan genel haberleri ders içeriği ve dersi kazanımları ile uyumu hakkındaki görüşleri bu kısımda açıklanmaya çalışılmıştır.

Tablo 8. Genel ağ haberleri ders içeriği ve ders kazanımları ile uyumu hakkındaki öğretmen görüşlerinin frekans ve yüzde değerleri

	f	%
Ders içeriği ile uyumlu	2	10
Ders kazanımlarıyla paralel olması	3	15
Güncellik ve ilişkililik	7	35
Konuların görsellerle desteklenmesi	2	10
Sadelik ve anlaşılabilirlik	6	30
Toplam	20	100

Tablo 8'de Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerinin ders içeriği ve dersin kazanımlarıyla uyumuna ilişkin öğretmen görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde genel ağ haberlerinin ders içerikleri ile uyumlu olduğu ve kazanımlara paralel olarak hazırlandığına dair öğretmen görüşleri hakimdir. Öğretmenlerin öne çıkan diğer görüşleri ise; genel haberlerinin güncellik ve konularla ilişkililik düzeyinin yüksek olması, genel ağ haberlerinin şekil ve görsellerle desteklenmesinin konu içeriğini somutlaştırılması, genel ağ haberlerinin sade ve anlaşılır olduğu yönündedir.

Bu soru ile ilgili öğretmen görüşlerinin bazıları şöyledir: ‘ Genel ağ haberleri içerik ve kazanımlarla uyumludur.’ ‘ Haber içerikleri güncel ve kazanımlar ilişkilidir.’ ‘ Güncel konuların ders kitaplarında görsellerle destekli verilmesi konuları somutlaştırıyor.’

Ö10: ‘Konular ders içeriği ile uyumlu seçilmiş ve kazanımlarla ilişkilidir.’

Ö11: ‘Genel ağ haberleri sade ve anlaşılır bir şekildedir. Derste öğretmenin işini kolaylaştırmaktadır.’

Ö12: ‘Konular görsellerle destekleniyor, bu durum öğrencilerin konuları somutlaştırmasını sağlıyor.’

Ö13: ‘Ağ haberlerinin ders içeriği ve kazanımlarını kavratma da yeterli görüyor ve daha fazla örneklendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.’

Öğretmen görüşleri incelendiğinde genel ağ haberlerinin ders içeriği ve ders kazanımlarıyla ilişki düzeylerinin yüksek olduğuna dair görüşler hakimdir.

Genel ağ haberlerinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisine yönelik öğretmen görüşleri bu kısımda açıklanmaya çalışılmıştır.

Tablo 9. Öğrencilerin akademik başarılarına etkisi ne yönelik öğretmen görüşlerinin frekans ve yüzde değerleri

	F	%
Akademik başarı düzeyini olumlu etkilediği	14	70
Öğrenmenin kalıcılığını arttırdığı	3	15
Derse katılımı arttırması	3	15
Toplam	20	100

Tablo 9'da genel ağ haberlerinin Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin akademik başarısına etkisine yönelik öğretmen görüşleri incelenmiştir. Öğretmenlerin tamamını olumlu görüş bildirerek genel ağ haberlerinin kullanılmasının akademik başarıyı olumlu yönde etkilediğini, öğrenmenin kalıcılığını arttırdığını ve öğrencilerin derse katılım düzeylerinin yükseldiği yönünde görüş birliği içinde oldukları tespit edilmiştir.

Bu soru ile ilgili öğretmen görüşleri şöyledir: ‘ Ders kitaplarında yer alan genel ağ haberleri, dersin kazanımlarını destekleyerek akademik başarıyı yükseltmektedir.’

Ö7: ‘Haber ve konu arasındaki bağlantı öğrencilerin konuları içselleştirmelerini sağlamakta ve bu yönüyle öğrenmeler kalıcı hale gelmektedir.’

Ö8: ‘Öğrencilerin başarı düzeyi artmakta, derse katılımları olumlu yönde desteklenmektedir.’

Ö9: ‘Öğrencilerin, genel ağ haberleri ilgisi artıyor ve internette ders konuları ile ilgili paylaşımları inceleyerek araştırmacı kişilikleri gelişiyor.’

Öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde genel ağ haberlerinin Sosyal Bilgiler dersinde ders başarısını arttırdığı, öğrenmeyi kalıcı hale getirerek öğrencilerin derse katılım düzeyini yükselttiği yönünde görüşler bildirilmiştir. Ayrıca öğretmen 9'un, genel ağ haberlerini öğrencilerin internete ve güncel olayları Web' ten takip etmelerine yönelik ilgi çekici hale getirmenin yanı sıra inceleyen araştıran bireyler olarak yetişmelerini sağlanması konusuna vurgu yapması genel ağ haberlerin bir başka olumlu yönüne işaretir.

Sosyal Bilgiler derslerinde genel haberlerine yönelik öğretmenlerin eleştirileri bu kısımda açıklanmaya çalışılmıştır.

Tablo 10. Sosyal Bilgiler derslerinde genel ağ haberlerine yönelik eleştiriler hakkındaki görüşlerin frekans ve yüzde değerleri

	f	%
Haber içeriklerin öğrenci düzeyine uygun olmaması	1	5
Haberlerin görsel yönlerini zayıf olması	4	20
Haber içerikleri kapsam yetersizliği	1	5
Güncellik ve somutluk	1	5
Yurtdışı haberlerin azlığı	10	50
Etkinliklerin yetersizliği	1	5
İçeriğin kalabalık ve karmaşık oluşu	2	10
Toplam	20	100

Tablo 10'da Sosyal Bilgiler derslerinde genel haberlerine yönelik öğretmenlerin eleştirileri yer almaktadır. Öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde; en çok eleştiri konusu olan sorunların başında genel ağ haberlerinde yurtdışı haberlere yeteri kadar yer verilmemesi olmuştur. Bazı haber içeriklerinin güncel ve somut olmayışı ve bilgi içeriğinin azlığı, eleştiri konularının başında gelmektedir. Öğretmenlerin öne çıkan diğer görüşleri sırasıyla; genel ağ haberlerinin görsel yönlerinin zayıf olması, haber içeriklerinin kapsam yetersizliği, haberlerde yer alan konularda bilgi içeriğinin az oluşu ve içeriklerin kalabalık ve karmaşıklığı doğrultusundadır. Bu soru ile ilgili öğretmen görüşleri şöyledir: ‘Genel ağ haberlerinin bazıları içerik yönüyle öğrenci seviyesine uygun değil.’ ‘Genel ağ haberlerinin çoğunun

güncel olmadığı kanaatindeyim.’ ‘Haberlerin görsel yönleri zayıf kalmakta bu durum ilgi çekiciliğini azaltmaktadır.’

Ö2: ‘Genel ağ haberlerinin öğrenci düzeyine uygunluğu ve ilgi çekiciliği artırılmalıdır.’

Ö4: ‘6. sınıf ders kitabında yer alan genel ağ haberleri bilgi içeriği yönüyle doyurucu değil, daha çok görsel yönler paylaşılmalıdır.’

Ö8: ‘Bazı genel ağ haberlerinin görsel yönü zayıf, bu durum öğrencilerin ilgisi çekmemektedir.’

Ö11: ‘Genel ağ haberlerinde yurtdışı haberlere daha fazla yer verilmesi ilgi çekiciliğin artırılması noktasında daha uygun olabilir.’

Ö12: ‘Bazı genel ağ haberleri içerik yönüyle kalabalık ve karmaşık bilgilerle dolu.’

Ö13: ‘Yurtdışı haberlere daha çok yer verilmektedir.’

Ö14: ‘Bazı haber içerikleri karmaşık bir anlatıma sahip.’

Öğretmen görüşleri incelendiğinde, eleştirilerin çoğunluğunun genel ağ haberlerinde yurtdışı haberlere daha fazla yer verilmesi yönündedir. Görüşlerin bazıları da haberlerin güncel olmaması ve öğrenci seviyesinin üzerinde içerikler barındırması gibi olumsuzluklar belirtilmiştir. Ders kitapları hazırlanırken genel ağ haberlerinin öğrenci düzeyine uygunluğunun seçilmesi sürecindeki öneme vurgu yapılmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlemeyi amaçlayan bu araştırmanın bulguları ışığında şu sonuçlara varılmıştır:

Görüşülen öğretmenlerin tamamı Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerinin öğrencilerin akademik başarısını artırdığını, öğrenmenin kalıcılığını yükselttiğini, dersi günlük yaşamla ilişkilendirerek araştırma ve inceleme yeteneklerinin geliştiğini belirtmiştir. Öğretmenlerin görüşlerinden bir kısmı, genel ağ haberleri sayesinde konuların somutlaştığını ve dersi daha ilgi çekici hale geldiğini belirtmiştir.

Genel ağ haberlerinin dersin kazanımlarına ve içeriğine uygunluğunun iyi derecede olması itibarıyla, genel ağ haberlerini okuyan öğrencilerin konuları daha iyi anladıkları belirtilmiştir. Ayrıca, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin belirttiği ayrı bir görüşte öğrencilerin genel ağ haberlerini salt okumayla yetinmediklerini, belirtilen sitelere girip konu ile ilgili araştırmalar yaptıkları ve internet araçlarına oluşan ilgi ve merakın yükseldiğini belirtmiştir.

‘Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerinin kapsamına ve yeterliliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?’ sorusundan elde edilen bulgulardan öğretmenlerin çoğunun kullanılan genel ağ haberlerinin kapsamının içerikle uyumlu ve yeterli olduğu görüşünü bildirmişlerdir.

Araştırmanın bu sorusuna verilen cevap Berryman’ın (1970) ‘Gazete ve dergi haberlerinin eğitim ortamında kullanılması ve ders içeriği ile uyumlu ve kapsamlı bir şekilde olması, öğrencilerin araştırma ve inceleme yeteneklerini geliştirmektedir’ bulgusu ile Maheshwari’nin (1980) gazete kullanılarak yapılacak eğitim ve öğretim faaliyetlerinin mutlaka planlı ve kullanılacak haberlerin ders içeriği ile uyumlu ve dersin kapsamına uygun ve yeterli olması konusunda yaptığı araştırmasında elde ettiği sonuçlarla örtüşmektedir. Ayrıca bu bulgular, Cohen’ in (1991) deney ve kontrol grupları ile hazırladığı öğrenme ortamında, kapsamlı ve ders içeriği ile yeterli düzeyde ilişkili gazete haberleri ile hazırladığı

öğrenme dökümanlarını uyguladığı araştırmasında, deney grubunun lehine anlamlı ve olumlu farklar elde etmiştir.

‘Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerinin eğitimsel yararına ilişkin neler düşünüyorsunuz?’ sorusundan elde edilen bulgulardan öğretmenlerin tümüne yakını ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerinin ders başarısını arttırdığını, öğrenmenin kalıcılığını yükselttiğini belirtmiştir. Poindexter ve Wilson (1986), derste gazete ve dergi gibi güncel olaylara yer verilmesinin dersi anlama ve hatırlama düzeyini yükselttiği bulgusuna ulaşmıştır. Ayrıca, ‘Güncel olay ve haberlere ders içeriği ile ilişkili bir şekilde yer verilmesi öğrencilerin derse karşı olumlu duyuşsal beceriler geliştirmesini de sağlamıştır.’ bulgusu ve Hicks (2001)’in ‘Gazete ve dergi haberleri, İngiltere ulusal eğitim programında Sosyal Bilgiler dersinde akademik başarıyı artırıcı ve öğrenmenin kalıcılığını yükseltici bir şekilde kullanılmaktadır.’ bulgularını desteklemektedir.

‘Sosyal Bilgiler ders kitaplarında genel ağ haberlerinin ders içeriği ve dersin kazanımları ile uyumu hakkındaki görüşleriniz nelerdir?’ sorusundan elde edilen bu bulgulardan; öğretmenlerin tümüne yakını; ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerinin dersin kazanımları ile uyumlu olduğunu ve ders içeriğine göre hazırlandığı görüşünü bildirmişlerdir. Bu bulgu, Deveci (2007)’nin ders kitaplarında yer alan güncel olay ve haberlerin dersin kazanımlarına ve ders içeriğine uygunluğu gözetilmesi gereken önemli bir müfredat şartıdır.’ bulgusu ile örtüşmektedir.

‘Genel ağ haberlerinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisine yönelik görüşleriniz nelerdir?’ sorusuna verilen cevapların tümünde ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerinin öğrencilerin akademik başarısını arttırdığını ve hatırlama düzeyini yükselttiği için de; dersi özümseyen öğrencilerin, öğrenmelerinin kalıcı hale geldiğine dair görüş bildirmişlerdir. Bu bulgu; Erdoğan (1999)’ın ‘Öğrenciler ders sırasında konularla ilgili güncel haberleri okuyarak ders kazanımları ile güncel haberleri karşılaştırarak düşünme, sorgulama becerilerini geliştirirler. Öğretmen güncel olayları dersin konusu ile ilişkilendirerek öğrencinin dersi katılımını sağlayarak etkili bir sınıf ortamı oluşturulmasına yardımcı olur.’ bulgusu ile örtüşmektedir.

‘Sosyal Bilgiler derslerinde kullanılan genel ağ haberlerine yönelik eleştirileriniz nelerdir?’ sorusuna verilen cevaplarda öğretmenler, yurt dışı haberlere daha fazla yer verilmesinin, kapsamının artırılmasının, genel ağ haberlerinin yeni ve aktüel haberlerle güncellenmesinin, daha açık, sade ve anlaşılır haberlere yer verilmesinin gerektiğini belirtmişlerdir. Bu eleştiriler ışığında; yeni ders kitaplarında yer alacak genel ağ haberlerinin dilinin anlaşılır olması gerekliliği, sadece öğrencilerin seviyesine uygun olarak verilmesinin yanı sıra; yurtdışı haberlere daha fazla yer verilmesinin, daha güncel ve yeni haberlere değinilmesinin gerekliliği anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerinin kullanılmasına ilişkin görüş bildiren öğretmenler, ağ haberlerinin kapsamı ve yeterliliğinin uygun olduğunu bildirmişlerdir. Ayrıca genel ağ haberlerinin öğrencinin akademik başarılarına ve öğrenmenin kalıcılığına olumlu yönleri olduğuna değinen öğretmenler, genel ağ haberlerinin dersin içeriği ve kazanımlarla uyumu hakkında olumlu görüş bildirmişlerdir.

Kendileri ile görüşme yapılan öğretmenlerin tümü genel ağ haberlerinin derste kullanılmasının öğrencilerin okuduğunu anlama ve konular arası ilişkiler kurma düzeylerini yükselttiğini, böylelikle ders başarılarının arttığını, dersi günlük yaşamla ilişkilendiren öğrencinin araştırma becerilerinin geliştiğini belirtmişlerdir. Görüşmeye katılan öğretmenlerin tümü, ders kitaplarında yer alan genel ağ haberlerinin Sosyal Bilgiler dersini sevdiğini, genel ağ haberlerini ders konularıyla ilişkilendirirken herhangi bir zorlukla

karşılaşmadıklarını ve tüm ünite ve kitaplarda daha fazla genel ağ haberinin yer verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak geliştirilen öneriler şöyle sıralanabilir:

Öğretmenler ders materyalleri geliştirirken veya planlarken genel ağ haberleri kapsam ve içeriğini dikkate alarak planlama yapmalıdır.

Öğretmenle işbirliği yapılarak eğitimcilerin görüşleri doğrultusunda 8.sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında genel ağ haberlerine daha fazla yer verilebilir.

Genel ağ haberlerin güncelliği ve yeni olmasına dikkat edilerek öğrencilerin ilgisini çekmeye yönelik yurtiçi ve yurtdışı haberlere daha çok yer verilebilir.

Diğer derslerde ve ders kitaplarında genel ağ haberlerinin kullanımı ve etkililiği araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akdağ, H., Oğuz, R., Tatar, O. & Subaşı, Y. (2014). Ortaokul sosyal bilgiler ders kitaplarının güncel olaylar bağlamında öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 49–65.
- Akdaş, H. B. (2013). *Sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin karar verme becerilerine etkisi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Akengin, H. & İbrahimoglu, Z. (2010). Sosyal bilgiler dersinde karikatür kullanımının öğrencilerin akademik başarısına ve derse ilişkin görüşlerine etkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (2), 1–20.
- Akkan, M. & Akhan, N. E. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının güncel olayları argümantasyon tekniği ile değerlendirmeleri. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8 (21), 118 – 139.
- Anderman, E. M. & Johnston, J. (1994). Motivational influences on adolescents' current events knowledge. Paper presented at the Annual Meeting of the Society for Research on Adolescence (San Diego, CA, Şubat 1994).
- Batti, Ö. (2016). *Güncel olayların sosyal bilgiler dersinde kullanımının öğrencilerin akademik başarı ve barış değer düzeylerinin gelişimine etkisi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: İstanbul.
- Bekret D. (2019). *Kanıt temelli güncel olayların sosyal bilgiler dersinde kullanımına yönelik bir eylem araştırması*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: İstanbul.
- Creswell, J. W. and Miller, D.N. (2000). Determining Validity in Qualitative Inquiry. *Theory Into Practice*. 39 (3), 124- 130.
- Chmiliar, I. (2010). Multiple-case designs. In A. J. Mills, G. Eurepas & E. Wiebe (Eds.), *Encyclopedia of case study research* (pp 582-583). USA: SAGE Publications
- Demirkaya Gedik, H. (2010). Güncel olayların ilköğretim sosyal bilgiler derslerinde kullanımı ve öğrenci görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 97-118.

- Demirtaş, A.ve Barth, J. L. (1997). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretimi: öğrenci kılavuzu*. Ankara: YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi.
- Deveci, H. (2005). Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımı, *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 4 (3): 159-166.
- Deveci, H. (2007). Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7 (1), 417-451.
- Deveci, H. & Arın, D. (2008). Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrenci başarısına ve hatırdı tutma düzeyine etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(26), 170–185.
- Dinç, E. & Acun, A. (2017). Sosyal bilgiler dersinde ekonomi ve sürdürülebilir kalkınma ile ilgili konuların öğretiminde güncel olayların kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 29-46.
- Erden, M. (...?). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Alkım Kitapçılık Yayıncılık.
- Eryılmaz, Ö. & Köse, T. Ç. (2017). Sosyal bilgiler dersinde güncel olay kullanımının öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16 (62), 985-1000.
- Eryılmaz, Ö. (2015). *Sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Eskişehir.
- Gedik, D. H.(2008). *Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Güncel Konular*, TSA, 12, S.1: 117-134.
- Gündoğan Bayır, Ö. (2010a). Current events in 4th and 5th grade primary education social studies program. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 9, 923–928.
- Gündoğan Bayır, Ö. (2010b). *Sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Eskişehir.
- H. (2007). Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuram ve uygulamada eğitim bilimleri*, 7 (1), 417-451.
- Haas, M. E. & Laughlin, M. A. (2000). Teaching current events: Its status in social studies today. Paper Presented at the Annual Meeting of the American Education Research Association (New Orleans, LA, April 24-28, 2000).
- Journell, W. (2010). The influence of high-stakes testing on high school teachers' willingness to incorporate current political events into the curriculum. *The High School Journal*, 93 (3), 111-125.
- Kabapınar, Y. ve Baysal, N. Z. (2004). *İlköğretim Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimine Yaşamın Kendisini Taşımak: Gazete Haberinin Kullanıldığı Bir Öğretimin Tasarlanması ve Değerlendirilmesi*. Kuram ve Uygulamada EğitimYönetimi, 39: s. 384-419.
- Kadıoğlu, A. K. (1996). *Bazı kimyasal kavramların öğretilmesinde güncel olaylardan yararlanma*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü: Trabzon.

- Kaltsounis, T. (1987). *Teaching social studies in the elementary school the basics for citizenship*. New Jersey: Englewood Cliffs.
- Kee, C. P., İbrahim, F. & Mustafa N. (2010). Framing a Pandemic: *Analysis of Malaysian Mainstream Newspapers in the H1N1 Coverage Journal of Media and Information Warfare* Vol. 3: 105-122.
- Libresco, A. (2003). Current Events Matters... For Elementary Social Studies Methods Students. *The International Social Studies Forum*. 3, (1): 273-276.
- Marshall, C. & Rossman, G. B. (2014). *Designing Qualitative Research*. New York: Sage.
- Memişoğlu, H. & Güçin, G. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre güncel konuların öğretimi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(4), 1274-1295.
- Michaelis, J. U. and Garcia J. (1996). *Social studies for children a guide to basic instruction (Eleventh Edition)*. Boston: Allyn and Bacon.
- Munck, C., S. (2007). *Using newspapers and news magazines to teach history*. A Master's Project For ED 7999. Wayne State University.
- Smith, D. O. (1963). *Current events in the intermediate grades of a modern elementary school*. [MS Thesis, Kean University]. Fielding University Press.
- Street, C. (2002) Teaching with the Newspaper, *The Social Studies*. 93,3: 131-133, DOI:10.1080/00377990209599897.
- Tangülü, Z. (2013).8. Sınıf İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Gazete Kullanımının Öğrencilerin Bu Derse İlişkin Tutum ve Başarısına Etkisi, *Turkish Studies – International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 8/5 Spring 2013, [http://www.turkishstudies.net/DOI:Number:http://dx.doi.org/10.7827/Turkish Studies.5010, p.779-788](http://www.turkishstudies.net/DOI:Number:http://dx.doi.org/10.7827/Turkish%20Studies.5010,p.779-788).
- Taşkın, A. & Memişoğlu, H. (2019). Sosyal bilgiler ders kitaplarında güncel konulara yer verilme durumunun incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27, 599–610.
- Türk Dil Kurumu. (2014). Gazete. Büyük Türkçe Sözlük içinde. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts adresinden edinilmiştir.
- Uygur, M. ve Yelken, Y., T. (2010). Sosyal Bilgiler Dersinde Grup Çalışmasıyla Gazete Kupürlerinden Poster Oluşturma Tekniğinin Öğrenciler Üzerindeki Etkileri, *Milli Eğitim Dergisi*, 39 (185): 314-327.
- Ünlüer, G. (2008). *Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Wilson, E., Sunal, C., Haas, M. & Laughlin, M. (1999). Teachers' perspectives on incorporating current controversial issues into the curriculum. *Paper presented at the Annual Meeting of the National Council for the Social Studies* (79th, Orlando, FL, November 19-21, 1999).
- Yaşar, Ş. ve Gültekin M. (2009). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Araç-Gereç Kullanımı*. Öztürk, C. (Ed.) *Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi* (310-342). Ankara: Pegem Akademi

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (Tıpkı Basım 3.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Zemin, S. (2013). *İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde güncel olayların öğrenci başarısına ve hatırd tutma düzeyine etkisi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: İzmir.